

Actul de danie al Fundației culturale Nicolae Iorga

Personalitatea eminentului savant român Nicolae Iorga impune reliefarea multiplelor preocupări care au contribuit la formarea de noi generații de cărturari. Preocuparea profesorului universitar Nicolae Iorga pentru pregătirea complexă a tinerelor generații s-a manifestat de-a lungul vieții în variate forme. Una din aceste inițiative s-a materializat în anul 1923 prin realizarea Fundației culturale Nicolae Iorga, menită de a pune la dispoziția studențimii române tezaurul cultural pe care-l adunase, rod al strădaniilor de a strânge și salva aceste valori culturale.

Oferind acestei fundațiuni atât casa cât și vasta bibliotecă, Nicolae Iorga realiza un mare act de cultură. Preocuparea de a asigura continuitatea acestei opere culturale se desprinde din aliniatele actului de danie întocmit la 23 mai 1923. Regulamentul, forma de admitere și conducere a acestei instituții culturale, asigurau permanenta supraveghere din partea familiei Iorga asupra acesteia, a integrității fondului de cărți. De acest regim se bucurau casa, obiectele și fondul de cărți din București, șoseaua Bonaparte nr. 8, precum și casa, obiectele și cărțile de la Vălenii de Munte, trecute în patrimoniul acestei fundațiuni culturale.

Cum a fost primit acest act reiese din frumoasele cuvinte exprimate de dr. Constantin Angelescu, ministrul instrucțiunii în fața Adunării Deputaților, căreia îi prezintă expunerea de motive și proiectul de lege pentru recunoașterea personalității morale a Fundației culturale „Nicolae Iorga”. În cadrul sesiunii prelungite, în ședința din 31 mai 1923, dr. Constantin Angelescu arăta că această fundație „vine să contribuie la îmbunătățirea și îmbogățirea mijloacelor de studiu ale tinerimii noastre universitare. Dl. profesor Nicolae Iorga, în dragostea pentru cultură și studenți, le pune la dispoziție casele sale din șoseaua Bonaparte, împreună cu biblioteca, manuscrisele, colecțiile de artă etc., pentru ca aici să poată, în ceasuri de reculegere, să studieze în liniște istoria și trecutul Neamului nostru...”¹.

Comisia de indigenate și recunoașteri de persoane morale, în ședința din 31 mai 1923, luînd în discuție proiectul de lege, îl admite fără modificări², iar în ședința Adunării Deputaților este adoptat cu 88 voturi pentru și 1 contra³. La 17 iulie 1923, prin Decretul Regal nr. 3611, s-a sancționat legea de recunoaștere a calității de persoană morală a „Fundațiunii Culturale Nicolae Iorga”⁴.

VIRGILIU Z. TEODORESCU

¹ Arh. St. Buc., fond Parlament, dosar 2004/1922–1923, f. 184.

² Ibidem, f. 191.

³ Ibidem, f. 198.

⁴ Ibidem, fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 613/1923, f. 90–94, 98–99.

1923 (înainte de 25 mai), București. Actul de înființare a Fundației culturale „Nicolae Iorga” în favoarea studenților din București.

Act de danie

Voiind să pun la îndemina studenților, doritori de știință, mijloacele de a se cultiva și pentru ca tezaurele literare, istorice și artistice pe care le-am adunat într-o viață întreagă de muncă să nu rămână împrăștiate și necercetate, am hotărît ca în casele mele din București, șoseaua Bonaparte nr. 8, date mie prin actul de proprietate, transcris la tribunalul Ilfov, secția notariat sub nr. . . . să înființez un așezământ, consistînd dintr-o bibliotecă, cuprinzînd toate operele pe care le-am adunat și le voi mai aduna, în decursul vieții mele, precum și din obiectele de artă și de importanță istorică de orice natură, adăugite la dînsa Casele cu tot locul lor, cu toate construcțiunile, aparținînd acestei fundațiuni numită:

Fundațiunea Culturală „Nicolae Iorga”

Toate cărțile mele și obiectivele mai sus arătate, aparțin de asemenea acestei fundațiuni. Tot acestei fundațiuni las și scrisorile ce am colecționat, precum și caietele mele cu însemnări, notele mele zilnice și scrisorile de caracter politic pe care le-am primit; nu vor putea fi publicate însă, decît după 20 de ani, de la încetarea mea din viață. Pe tot timpul vieții mele, atît eu cît și soția și copiii mei, vom locui în aceste case. O sală însă, pe care eu o voi determina, va fi pusă la dispoziția studențimii doritoare de a se adăpa la izvorul de știință a cărților din biblioteca mea.

Sala de bibliotecă, asupra căreia voi hotărî printr-un act complimantar, va fi organizată potrivit unui regulament întocmit de mine, în care se vor preciza condițiunile de admitere a studenților. Cît voi trăi eu, administrarea și regulamentul sălii de bibliotecă se va face numai de mine.

După încetarea mea din viață, soția mea, va avea dreptul de locuință în acest imobil pe tot timpul cît va trăi. Ea va arăta la deschiderea chiar a succesiunii, sălile ce înțelege să lase pentru bibliotecă și camerele pe care le va ocupa ea pe tot timpul vieții sale. Soția mea, sau eu, în cazul cînd ea ar preceda, va desemna pe acela dintre membrii din familia mea, care să continue administrarea imobilului și a bibliotecii.

După încetarea mea din viață, administrarea și regulamentul bibliotecii se vor face de soția mea, în unire cu un consiliu de administrație, format din profesori de literatură și istorie de la Universitatea din București, ea avînd glasul hotărîtor.

La încetarea din viață a soției mele, imobilul va trece în plină proprietate a fundațiunii. Întregul local însă își va păstra caracterul de local de bibliotecă cu săli de studiu pentru studenți. În consiliul de administrație al acestei fundațiuni va fi întotdeauna un membru al familiei mele, desemnat întîiu de mine sau de soția mea, apoi pe rînd de acesta și de cei desemnați de dînsul cu vot hotărîtor pe lingă persoanele desemnate mai sus. Acest membru al familiei va locui chiar în imobil cu dreptul de a-și găzdui frații și surorile, supraveghînd întreaga administrație și împiedicînd orice ar putea să distrugă unitatea și integritatea fundației mele, precum și orice mutare din loc, fie și pentru împrumut la profesori, a cărților și obiectelor mai sus arătate.

În scopul arătat mai sus, și în condițiunile menționate fac de pe acum donațiune Ministerului de Instrucțiune Publică, casa mea din București, șoseaua Bonaparte nr. 8, cu întreaga bibliotecă și toate cărțile și obiectele istorice și de artă, aflate într-nsa, precum și acele ce se vor mai găsi la încetarea mea din viață. Cărțile și obiectele aflătoare la Vălenii de Munte, mai găsi la încetarea mea din viață. Cărțile și obiectele aflătoare la Vălenii de Munte, în casa mea de acolo, aparțin și ele acestei fundații, care va avea dreptul să supravegheze păstrarea caracterului istoric al acestei case, fără nici o schimbare în afară și înăuntru.

Pentru ca acest așezământ să aibă tăria cuvenită, subscrisul, dimpreună cu d. ministru al instrucțiunii publice, vom cere și stărui să i se dea personalitatea morală.

Nicolae Iorga, profesor universitar,
șoseaua Bonaparte nr. 8

Redactor, G. Tașcă
advocat, bulevardul
Carol nr. 37